

Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 2 april 1935 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckta motioner rörande understöd från Vadstena krigsmanshuskassa åt visst f. d. indelt manskap.

I åtskilliga inom riksdagen väckta, till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisade motioner hava, på sätt i det följande angives, förslag framställt om understöd åt visst f. d. indelt manskap.

I en inom första kammaren av herr *Karlsson, Oscar Gottfrid*, väckt motion nr 19 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att förre grenadjären vid förutvarande Kungl. första livgrenadjärregementet *Carl Johan Kraft* måtte från och med den 1 januari innevarande år från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas understöd enligt samma grunder som om han tjänat för understöds erhållande föreskriven tid».

Vidare har herr *Karlsson, Oscar Gottfrid*, i motion nr 20 i första kammaren hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att förre grenadjären vid förutvarande Kungl. första livgrenadjärregementet *Frans Oskar Hertz* måtte från och med den 1 januari innevarande år från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas understöd enligt samma grunder som om han tjänat för understöds erhållande föreskriven tid».

Herr *Norman* föreslår i motion nr 48 i första kammaren, »att riksdagen måtte medgiva, att förre soldaten *Johan Alfred Bergman* må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder, som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid».

I motion nr 49 i första kammaren har herr *Heüman* hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att f. d. soldaten *Axel Emil Ödén* må under sin återstående livstid, fr. o. m. den 1 juli 1935, beviljas en årlig pension ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder, som om han varit i tjänst minst 20 år».

I en inom första kammaren av herr *Holstenson* väckt motion nr 90 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att förre soldaten vid Kalmar regemente *Johan Alfred Tingvall* från och med 1 juli 1935 skall erhålla under-

stöd från Vadstena krigsmanshuskassa till belopp, som han skulle ha varit berättigad till om tjänstetiden uppgått till 20 år».

Herr *Strömberg* har i motion nr 91 i första kammaren yrkat, »att riksdagen ville besluta tilldela förre soldaten vid Värmlands regemente *Karl August Segerman* ett årligt understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa från och med 1 juli 1935».

Vidare har herr *von Heland* i motion nr 92 i första kammaren hemställt, »att riksdagen måtte besluta att f. soldaten vid Södermanlands regemente *August Sander*, Skönsta, Flodafors, från och med den 1 juli skall tilldelas understöd från Vadstena krigsmanshuskassa till sådant belopp, som han skulle ha erhållit, om tjänstetiden uppgått till 20 år».

Under nr 93 i första kammaren har herr *Heüman* väckt en motion, vari yrkats, »att riksdagen måtte besluta, att f. d. soldaten *Johan August Ask* må, under sin återstående livstid, från och med den 1 juli 1935 beviljas en årlig pension ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder, som om han varit i tjänst minst 20 år».

I en inom andra kammaren av herr *Blomquist* väckt motion nr 23 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att förre grenadjären vid förutvarande Kungl. Karlskrona grenadjärregemente *Johan Alfred Lans* må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas understöd enligt samma grunder, som om han tjänat för understöds erhållande föreskriven tid».

Herr *Nyblom* föreslår i motion nr 47 i andra kammaren, »att riksdagen måtte besluta, att f. soldaten *Per Kämpe* vid Hälsinge regemente måtte tilldelas underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa från den 1 juli 1935 enligt samma grunder, som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid».

I motion nr 49 i andra kammaren hava herrar *Petersson* i Broaryd och *Andersson* i Södergård hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att f. d. soldaten vid förutvarande Kungl. Jönköpings regemente *Johan Henrik Gron* må under sin återstående livstid från och med den 1 juli 1935 beviljas en årlig pension ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder, som om han varit i tjänst minst 20 år».

Vidare hemställa herrar *Petersson* i Broaryd och *Andersson* i Södergård i en inom andra kammaren under nr 50 väckt motion, »att riksdagen måtte besluta att f. d. grenadjären vid förutvarande Smålands grenadjärkår *Johannes Gustaf Severin Bång* må under sin återstående livstid från och med den 1 juli 1935 beviljas en årlig pension ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder som om han varit i tjänst minst 20 år».

I motion nr 51 i andra kammaren föreslår herrar *Petersson* i Broaryd och *Andersson* i Södergård, »att riksdagen måtte besluta att f. d. soldaten vid förutvarande Kungl. Jönköpings regemente *Johan Emil Fridén* må under sin

återstående livstid från och med den 1 juli 1935 beviljas en årlig pension ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder som om han varit i tjänst minst 20 år».

Under nr 54 i andra kammaren har herr *Hansson* i Rubbestad väckt en motion, »att riksdagen måtte besluta, att f. d. soldaten vid Valbo kompani av Kungl. Hallands regemente *Lars Vilhelm Sträng* må från och med den 1 juli 1935 tillerkännas understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder som om han tjänat i 20 år».

I en inom andra kammaren under nr 55 väckt motion har herr *Gustafsson* i Lekåsa yrkat, »att riksdagen måtte besluta, att f. d. soldaten *Gustaf Herman Bergin* i Väster Bitterna församling, Skaraborgs län, må från och med den 1 juli 1935 tillerkännas understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder, som om han tjänat i 20 år».

Herrar *Johanson* i Huskvarna och *Malmqvist* hava i en under nr 56 inom andra kammaren väckt motion hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att förre soldaten vid Mo härads kompani av Kungl. Jönköpings regemente nr 72 *Karl Alfred Falk* må från och med den 1 juli 1935 erhålla underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa».

Vidare hava herrar *Fast* och *Andersson* i Löbbo i motion nr 94 i andra kammaren yrkat, »att f. d. soldaten vid Jönköpings regemente *Carl Ryd* från kv. Fridhem i Nässjö måtte från och med den 1 juli 1935 tillerkännas understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa som om han varit i tjänst under minst 20 år».

I en inom andra kammaren väckt motion nr 95 hava herrar *Fast* och *Andersson* i Löbbo hemställt, »att riksdagen måtte besluta att från och med den 1 juli 1935 tillerkänna f. d. soldaten *Johan Gottfrid Gärd* från Gislaved understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa till belopp som om han varit i tjänst minst 20 år».

Under nr 96 i andra kammaren hava herrar *Fast* och *Andersson* i Löbbo vidare yrkat, »att riksdagen måtte besluta, att f. d. grenadjären *Frans Henning Johansson Spets* från Forserum må, under sin återstående livstid, från och med den 1 juli 1935 beviljas en årlig pension från Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder som om han varit i tjänst vid regementet i minst 20 år».

I motion nr 97 i andra kammaren hava herrar *Fast* och *Andersson* i Löbbo hemställt, »att riksdagen måtte besluta att från och med den 1 juli 1935 tillerkänna f. d. soldaten *Alfred Ström*, Brötjesta, Bredaryd, understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa till belopp som om han varit i tjänst minst 20 år».

Herrar *Fast* och *Andersson* i Löbbo föreslå i motion nr 98 i andra kammaren, »att riksdagen måtte besluta, att f. d. soldaten *Johan August Frid*, numera boende i Nye socken och med postadress Smålands Farstorp, må under sin återstående livstid från och med den 1 juli 1935 beviljas en årlig

pension ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder som om han varit i tjänst vid regementet i minst 20 år».

I en inom andra kammaren under nr 99 väckt motion av herr *Werner i Höjen* har hemställts, »att riksdagen måtte bevilja förre vice korpralen vid Kungl. Värmlands regemente *Karl Wilhelm Westling* i By, Sunne socken, Värmlands län, ett årligt understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa av 450 kronor eller så stort belopp, som förhållandena medgiva».

I motion nr 100 i andra kammaren hava herrar *Bäcklund* och *Hansson* i Trollhättan hemställt, »att riksdagen må medgiva, att förre soldaten vid Kungl. Västgöta regemente *Klas Leander Grönkvist* må fr. o. m. den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid».

Vidare har herr *Bäcklund* i motion nr 101 i andra kammaren yrkat, »att riksdagen må medgiva, att förre soldaten vid Hallands regemente *Anders Gustav Lans* må fr. o. m. den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid».

I en inom andra kammaren under nr 119 väckt motion har herr *Björk* i Tryde hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att förre dragonen vid förutvarande Kungl. skånska dragonregementet *Henrik Hellberg* må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas understöd enligt samma grunder som gälla för understöd till indelta soldater med 600 tjänstgöringsdagar».

Herr *Björklund* föreslår i motion nr 212 i andra kammaren, »att riksdagen måtte besluta, att förre soldaten vid Kungl. Norra Skånska infanteriregementet *August Selin* måtte från och med den 1 juli 1935 tilldelas understöd enligt samma grunder som om han tjänat för understöds erhållande föreskriven tid».

I motion nr 216 i andra kammaren hemställer herr *Ericsson* i Sörsjön, »att riksdagen måtte besluta, att förre soldaten vid Vesterdals kompani av Kungl. Dalregementet *Lars Ryttare* måtte från och med den 1 januari innevarande år tilldelas understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder, som om han tjänat för understöds erhållande föreskriven tid».

Vidare hemställer herr *Ryberg* i motion nr 328 i andra kammaren, »att riksdagen måtte bevilja f. soldaten vid Kungl. Älvsborgs regemente *Karl Gustaf Käll* underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa utan hinder av att han icke tjänstgjort för underhålls åtnjutande föreskrivet antal dagar».

I motion nr 430 i andra kammaren har herr *Ericsson* i Sörsjön yrkat, »att riksdagen måtte tillerkänna förre soldaten vid Kungl. Dalregementet *E. E. Dunder* underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa såsom om han fullgjort för underhålls åtnjutande erforderlig tjänstgöring».

Under nr 432 i andra kammaren har herr *Bäcklund* väckt en motion, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att förre soldaten vid Kungl. Väst-

göta regemente *Karl Fredrik Sahlstrand* må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid».

Slutligen har herr *Malmqvist* i en motion nr 435 i andra kammaren hemställt, »att riksdagen måtte medgiva f. grenadjären *Johan August Nystedt* att komma i åtnjutande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa såsom om han uppfyllt villkoren för dylikt underhålls erhållande».

I fråga om motiveringarna för de i omförmälda motioner framställda förslagen får utskottet hänvisa till motionerna.

För behandlingen av de föreliggande understödsfrågorna synes det vara lämpligt, att de i förevarande motioner angivna f. d. indelta, med avseende å tjänstårens antal, indelas i tre grupper, nämligen indelta med en tjänstetid understigande 15 år, indelta med en tjänstetid av över 15 men under 18 år samt indelta med en tjänstetid av över 18 år.

F. d. indelt manskap med en tjänstetid understigande 15 år.

Av tillgängliga handlingar inhämtas,

beträffande förre soldaten *A. Sander* (motion I: 92) att han, som är född den 13 mars 1871 och alltså 64 år gammal, innehar en tjänstetid vid Södermanlands regemente av 11 år 10 månader 19 dagar; att han enligt läkarintyg lider av blodtryckssjukdom och på denna grund sannolikt för all framtid är mindre arbetsför; samt att han befinner sig i behövande omständigheter;

beträffande förre soldaten *A. Ström* (motion II: 97) att han, som är född den 21 oktober 1871 och alltså 63 år gammal, innehar en tjänstetid vid förutvarande Jönköpings regemente av 14 år 10 månader 29 dagar; att hans arbetsförmåga på grund av skada i höger knä är nedsatt; samt att han enligt intyg av vederbörande kommunalnämndsordförande är helt medellös; samt

beträffande förre vice korpralen *K. W. Westling* (motion II: 99) att han, som är född den 9 maj 1874 och alltså 60 år gammal, innehar en tjänstetid vid Värmlands regemente av 14 år 11 månader 26 dagar; att han enligt läkarintyg lider av allmän undermålighet jämte lungemfysem, på grund varav hans arbetsförmåga är varaktigt nedsatt till omkring en tredjedel av den normala; samt att han enligt intyg av vederbörande kommunalnämndsordförande är fullständigt medellös.

Såvitt tillgängliga handlingar utvisa, har fråga om underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa åt ifrågavarande f. d. indelta varit underställd vederbörande myndighets prövning. I anledning av väckt motion har även 1933 års riksdag prövat Ströms understödsfråga och på bankoutskottets hemställan (utlåtande nr 37) avslagit framställning om understöd åt honom.

F. d. indelt manskap med en tjänstetid av över 15 men under 18 år.

Infrågavarande personers namn, anställning, ålder, tjänstetid och tjänstgöringsdagar, varunder rekryt- och underbefälsutbildning icke ägt rum, framgå av nedanstående sammanställning:

Motion	Anställning och namn	Ålder	Tjänstår	Tjänstgöringsdagar utöver rekryt- och underbefälsutbildning
I: 19	F. grenadjären C. J. Kraft	65	15 ⁷ / ₁₂	468
I: 20	» » F. O. Hertz	79	16	542
I: 48	» soldaten J. A. Bergman	68	15 ⁴ / ₁₂	516
I: 49	» » A. E. Ödén	69	17 ¹⁰ / ₁₂	385
I: 91	» » K. A. Segerman	66	16 ³ / ₁₂	372
I: 93	» » J. A. Ask	68	17 ⁷ / ₁₂	380
II: 23	» grenadjären J. A. Lans	63	15 ⁹ / ₁₂	382
II: 47	» soldaten P. Kämpe	70	16 ¹⁰ / ₁₂	312
II: 49	» » J. H. Gran	71	16 ¹¹ / ₁₂	474
II: 50	» grenadjären J. G. S. Bång	64	17 ¹⁰ / ₁₂	582
II: 51	» soldaten J. E. Fridén	68	16 ¹¹ / ₁₂	469
II: 54	» » L. V. Sträng	67	17 ⁵ / ₁₂	377
II: 55	» » G. H. Bergin	64	17 ⁷ / ₁₂	434
II: 94	» » C. Ryd	85	15 ⁸ / ₁₂	321
II: 95	» » J. G. Gärd	68	16 ⁵ / ₁₂	454
II: 98	» » J. A. Frid	67	17 ¹⁰ / ₁₂	433
II: 100	» » K. L. Grönkvist	64	15 ¹¹ / ₁₂	353
II: 101	» » A. G. Lans	68	16 ¹¹ / ₁₂	496
II: 212	» » A. Selin	73	17 ¹⁰ / ₁₂	419
II: 216	» » L. Ryttare	65	16 ⁹ / ₁₂	483
II: 435	» grenadjären J. A. Nystedt	83	17 ¹⁰ / ₁₂	458

Vidare inhämtas av handlingarna, att samtliga i tabellen angivna personer befinna sig i små ekonomiska omständigheter eller äro medellösa, att, så vitt av utredningen framgår, ingen av dem äger fast egendom med undantag av förre grenadjären Hertz, som tillsammans med sina döttrar äger en till 9 700 kronor taxerad fastighet i Vadstena, å vilken dock vilar intecknad skuld till ett belopp av 2 000 kronor, förre soldaten Bergin, som äger en jordbruksfastighet, taxerad till 4 500 kronor, ävensom lösöre, representerande ett värde av 2 000 kronor, varjämte han har en årlig inkomst av omkring 1 200 kronor, samt förre soldaten Ryttare, som är ägare till en fastighet, taxerad till 1 900 kronor, därav 1 500 kronor utgör jordbruksvärde och 400 kronor skogsvärde, varjämte han under vintermånaderna såsom virkesappterare åtnjuter en inkomst av omkring 125 kronor i månaden; att soldaten Grönkvist på grund av en utom tjänsten ådragen kroppsskada, som gjorde honom oduglig till krigstjänst, måst sluta sin anställning; att såvitt tillgängliga handlingar utvisa, fråga om underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa åt förenämnda f. d. indelta, med undantag av förra soldaterna Bergman, Ödén, Ask, Kämpe, Fridén, Sträng, Bergin, Frid och A. G. Lans, tidigare varit underställd vederbörande myndighets prövning; samt att fråga om understöd åt förre soldaten Ryttare i anledning av väckt motion prövats

av 1933 års riksdag, som på bankoutskottets hemställan (utlåtande nr 37) lämnat motionen utan bifall.

F. d. indelt manskap med en tjänstetid av över 18 år.

De till denna grupp hörande personernas namn, anställning, ålder, tjänstetid och tjänstgöringsdagar, varunder rekryt- och underbefälsutbildning icke ägt rum, framgå av nedanstående sammanställning:

Motion	Anställning och namn	Ålder	Tjänstår	Tjänstgöringsdagar utöver rekryt- och underbefälsutbildning
I: 90	F. soldaten J. A. Tingvall	74	19 ⁸ / ₁₂	541
II: 56	» K. A. Falk	61	18 ¹⁰ / ₁₂	542
II: 96	» grenadjären F. H. Johansson Spets	70	18 ⁷ / ₁₂	448
II: 119	» dragonen H. Hellberg	69	19	591
II: 328	» soldaten K. G. Käll	70	19 ⁶ / ₁₂	551
II: 430	» E. E. Dunder	71	19 ⁸ / ₁₂	537
II: 432	» K. F. Sahlstrand	71	19 ⁵ / ₁₂	415

Vidare inhämtas av för utskottet tillgängliga handlingar, att samtliga i tabellen angivna personer befinna sig i små ekonomiska omständigheter eller äro medellösa, att, så vitt av utredningen framgår, ingen av dem äger fast egendom med undantag av förre soldaten Tingvall, som — förutom sparkapital å omkring 4 000 kronor — äger en gravationsfri, till 2 000 kronor taxeringsvärderad lägenhet, förre grenadjären Spets, som äger en gravationsfri, till 5 300 kronor taxeringsvärderad bostadsfastighet, förre soldaten Käll, som äger hälften av en till 1 800 kronor taxeringsvärderad lägenhet ävensom sparkapital å 4 000 kronor, varav dock hälften tillhör hans barn, när arvskifte efter deras avlidna moder icke ägt rum, samt förre soldaten Sahlstrand, som äger andel i ett hemman, taxeringsvärderat till 7 700 kronor, varå dock vilar en skuld av 9 000 kronor; samt att, så vitt tillgängliga handlingar utvisa, fråga om underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa åt förre grenadjären Spets och förre dragonen Hellberg tidigare varit underställd vederbörande myndighets prövning.

Över de föreliggande motionerna har bankoutskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande av *arméförvaltningens civila departement*.

I sitt yttrande har departementet till en början beträffande *m a n s k a p* med en tjänstetid understigande 15 år anført, bland annat, följande:

Till den första gruppen höra i motionerna I: 92, II: 97 och 99 angivna förra soldaterna Sander, Ström och Westling.

I motion I: 92 har såsom stöd för framställningen om pension åt Sander åberopats ett den 2 juni 1932 av regementsläkaren vid Södermanlands regemente utfärdat intyg, vari denne såsom sin åsikt uttalat, att det visserligen

icke av en då verkställd utredning rörande Sander framginge, att Sanders avskedsorsak, allmän svaghet, ådragits på grund av tjänstgöringen, men att detta likväl icke uteslöte, att tjänstgöringen kunde hava bidragit till uppkomsten av hans svaghetstillstånd. I anledning härav får departementet erinra, att Sander i en till Kungl. Maj:t år 1932 ingiven skrift — under framhållande av att han erhållit avsked på grund av en magåkomma, som troligen härledde sig från militärtjänsten — anhöll, att få komma i åtnjutande av pension. Av det läkarintyg rörande Sanders hälsotillstånd, som i anledning av nämnda framställning införskaffades, framgick, att Sander vid denna tid led av blodtryckssjukdom, som gjorde honom mindre arbetsför. Enär jämlikt föreskrifterna i kungl. brev den 6 maj 1881 angående förändring i bestämmelserna om underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, underhåll ur kassan finge tilldelas den, som under tjänstgöring ådragit sig sådan sjukdomsåkomma, som kunde hava menlig inverkan på arbetsförmågan, men nedsättningen i Sanders arbetsförmåga förorsakades av sjukdom (blodtryckssjukdom), som, enligt vad utredningen i ärendet gav vid handen, icke ägde samband med hans militära tjänstgöring, fann sig departementet icke kunna tilldela honom underhåll ur nämnda kassa. Att Sanders minskade arbetsförmåga skulle hava förorsakats av sjukdom, som ådragits i tjänsten, har icke påvisats i motionen eller densamma tillhörande handlingar. Skulle emellertid mot förmodan dylikt orsakssammanhang förefinnas, står det Sander fritt att ånyo anhålla om pension, varefter departementet, sedan ansökan kommit departementet tillhanda, kommer att i vanlig ordning behandla densamma.

I motion I: 97 har framhållits, bland annat, att förre soldaten Ström enligt uppgift skulle hava skadats i ett knä vid fälttjänstgöring i Skåne år 1889, vilken skada sedermera ständigt förvärrats och för vilken skada han fick genomgå operation år 1915. I anledning härav får departementet framhålla, att sedan 1933 års riksdag avslagit en motion (II: 50) om pension åt Ström, anhöll denne i en till Kungl. Maj:t ställd, till departementet insänd framställning att bliva tilldelad underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa. Av handlingarna i ärendet inhämtades, bland annat, att Ström erhållit avsked på egen begäran samt att han led av en knäledssjukdom, som gjorde honom mindre arbetsför. Enär emellertid militärtjänstgöringen enligt sjukvårdsstyrelsens uttalande icke kunde anses hava förorsakat eller bidragit till uppkomsten av nämnda sjukdom, fann sig departementet icke kunna tilldela honom dylikt underhåll. Genom beslut den 15 december 1933 fann Kungl. Maj:t ifrågavarande framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Frågan om pension åt Ström på grund av sjukdom, som han skulle hava ådragit sig i tjänsten, har sålunda redan prövats av vederbörande myndigheter och någon ny omständighet, som skulle kunna bringa denna fråga i förändrat läge, har icke i motionen eller densamma åtföljande handlingar förebragts.

Vad angår den i motionen II: 99 angivne förre vicekorpralen Westling fattas det visserligen för honom endast 4 dagar i fulla 15 tjänstår. Då Westling, enligt vad motionen åtföljande handlingar utvisa, utöver rekryt- och underbefälsutbildning tjänstgjort i endast 340 dagar, skulle emellertid, även om han innehaft soldatanställning i 15 år, något underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa jämlikt kungörelsen den 13 mars 1931 (nr 43) icke kunnat honom tillerkännas. I nämnda motion uppgives vidare, att Westling vore oförmögen till arbete på grund av sjukdom, som han utan tvivel hade ådragit sig i tjänsten. Huru härmed förhåller sig kan departementet för

närvarande icke bedöma, då Westling aldrig för departementet uppgivit, att han lider av sjukdom, som skäligen kan antagas vara ådragen i tjänsten. Intet hindrar emellertid att Westling hos departementet ansöker om pension på grund av sjukdom, ådragen i tjänsten, varefter departementet kommer att i vanlig ordning behandla ansökningen.

På grund av vad sålunda anförts beträffande förra soldaterna Sander, Ström och Westling får departementet hemställa, att motionerna I: 92, II: 97 och 99 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

I fråga om manskap med en tjänstetid av över 15 men under 18 år har civila departementet anført huvudsakligen följande:

Av motionerna I: 19, 20, 48, 49, 91 och 93 samt II: 23, 47, 49, 50, 51, 54, 55, 94, 95, 98, 100, 101, 212, 216 och 435 tillhörande handlingar samt av genom departementets försorg verkställda utredningar rörande vissa av ifrågavarande personers ekonomiska omständigheter framgår, att samtliga i tabellen angivna personer befinna sig i små ekonomiska omständigheter eller äro medellösa, med undantag av f. d. soldaterna G. H. Bergin och L. Ryttare. Vad angår Bergin giver den rörande honom verkställda utredningen vid handen, att han är ägare av en, så vitt handlingarna utvisa, gravationsfri jordbruksfastighet, taxerad till 4 500 kronor, att yttre lösöret jämte innerbo torde representera ett värde av cirka 2 000 kronor, samt att hans årliga inkomster uppgå till cirka 1 200 kronor. Vidkommande Ryttare har han det ekonomiskt något sämre ställt, dock ej värre än att han torde kunna försörja sig och hustrun. Han äger en gravationsfri fastighet taxerad till 1 900 kronor, därav 1 500 kronor utgör jordbruksvärde och 400 kronor skogsvärde. Han äger ej något sparkapital, men åtnjuter under vintermånaderna en inkomst av omkring 125 kronor i månaden såsom virkesapterare, allt omständigheter som göra att departementet funnit det icke vara ådagalagt, att Ryttare för närvarande är i behövande omständigheter.

Ingen av här ifrågavarande soldater (grenadjärer) uppfyller med avseende å antalet fullgjorda tjänstgöringsdagar stadgade villkor för erhållande av underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa. Vad angår frågan huruvida, det oaktat, underhåll ur nämnda kassa skulle kunna tillerkännas dem, får departementet anföra följande.

Vid 1934 års riksdag väcktes motioner (I: 127, II: 264 och 275) om understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa åt förra soldaterna Karl Oskar Östberg, August Sjögren och Sven Johan Malmberg. Östberg hade tjänat i 17 ⁵/₁₂ år och därunder förutom rekryt- och underbefälsutbildning tjänstgjort i 536 dagar. Sjögren hade tjänat i 16 ²/₁₂ år samt därunder förutom nämnda utbildning tjänstgjort i 533 dagar. Malmberg slutligen hade tjänat i 15 ⁴/₁₂ år och tjänstgjort i 428 dagar utöver sagda utbildning. Samtliga voro i behövande omständigheter. Ingen av dem uppfyllde sålunda med avseende å antalet fullgjorda tjänstgöringsdagar stadgade villkor för erhållande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa.

Bankoutskottet, som över nämnda motioner avgav utlåtande den 23 april 1934, nr 37, hemställde i punkt 1 mom. 1, 8 och 10 av utlåtandet, att ifrågavarande motioner icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. Vid nämnda punkt av utlåtandet var emellertid fogad en av herrar Bäcklund, Laurén och Paulsen avgiven reservation, vari dessa under åberopande av ett av dem gjort uttalande beträffande antalet tjänstgöringsdagar, som finge tillgodoräknas för erhållande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, hem-

ställde, att riksdagen måtte medgiva, att ifrågavarande soldater, vilka samtliga styrkt sig hava en anställningstid av över 15 år och därunder tjänstgjort i över 400 dagar utöver tid för rekryt- och underbefälsutbildning, finge från och med den 1 juli 1934 komma i åtnjutande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder, som om de tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid.

Första kammaren biföll vad utskottet hemställt, varemot andra kammaren biföll vad i reservationen föreslagits i avseende å ovannämnda moment av utskottets utlåtande. Vid sedermera företagen gemensam omröstning bifölls vad i reservationen sålunda föreslagits (riksdagens skrivelse nr 277).

I enlighet med den utgång, frågan om pension åt Östberg, Sjögren och Malmberg sålunda erhöll i riksdagen, borde jämväl de i förenämnda motioner angivna f. d. soldater (grenadjärer), vilka utöver rekryt- och underbefälsutbildning tjänstgjort i minst 400 dagar och styrkt sig vara i behövande omständigheter, komma i åtnjutande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder som om de tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid.

Departementet vill icke motsätta sig, att dessa soldater tilldelas pension ur Vadstena krigsmanshuskassa men anser sig å andra sidan icke kunna underlåta att här framhålla de ekonomiska konsekvenser, en dylik åtgärd komme att medföra.

Efter ikraftträdandet av kungörelsen den 13 mars 1931 (nr 43) har departementet avslagit icke mindre än omkring 300 ansökningar om pension ur Vadstena krigsmanshuskassa från f. d. indelta soldater med 15—18 års anställningstid, vilka förutom rekryt- och underbefälsutbildning tjänstgjort i minst 400 men ej över 600 dagar. Därest dessa ansökningar bifallits, skulle härav föranledda kostnader enligt departementets beräkningar hava uppgått till första året omkring 25 000 kronor, andra året omkring 75 000 kronor och tredje året omkring 90 000 kronor för att därefter successivt avtaga.

Sannolikt hava en del av sistnämnda soldater avlidit, men ännu torde åtminstone omkring 250 av dem finnas i livet. Härtill kommer, att det troligtvis finnes åtskilliga f. d. indelta med liknande anställnings- och tjänstgöringsförhållanden, vilka ännu icke ansökt om pension. Därest underhåll beviljas de i ovannämnda motioner angivna f. d. soldater (grenadjärer) med minst 400 tjänstgöringsdagar, torde med stor sannolikhet kunna förutses, att för omförmälda 250 f. d. soldater eller i varje fall för de flesta av dem komma framställningar om pension att ingivas till riksdagen. Utgår man ifrån att till nästkommande års riksdag och de närmast därpå följande riksdagarna komme att ingivas omkring 20 à 30 dylika framställningar årligen samt att dessa framställningar bifölles — vilket väl torde bliva fallet, därest pension nu komme att beviljas de i motionerna omförmälda f. d. indelta med minst 400 tjänstgöringsdagar — kunna härav föranledda kostnader, inberäknat kostnaderna för underhåll åt sistnämnda f. d. indelta, antagas komma att uppgå till under budgetåret 1936/1937 omkring 15 000 kronor, under budgetåret 1937/1938 omkring 20 000 kronor samt under budgetåret 1938/1939 omkring 25 000 kronor för att därefter successivt avtaga.

För budgetåret 1935/1936 beräknas kostnaderna för underhåll åt ifrågavarande f. d. indelta med minst 400 tjänstgöringsdagar att uppgå till omkring 4 500 kronor årligen under de första 5 à 6 åren för att därefter så småningom avtaga.

Vidare anser sig departementet böra framhålla, att departementet vid beräkning av anslaget till Vadstena krigsmanshuskassa för budgetåret

1935/1936 icke tagit i betraktande, att underhåll ur kassan skulle komma att utgå till f. d. indelt manskap med 15—18 års anställningstid och med minst 400 men ej över 600 tjänstgöringsdagar. Därest nu dylikt underhåll skulle tillerkännas manskap med minst 400 tjänstgöringsdagar, borde anslaget till Vadstena krigsmanshuskassa för nämnda budgetår ökas med 4 500 kronor — motsvarande, på sätt ovan angivits, för budgetåret 1935/1936 beräknade kostnader för underhåll åt sistnämnda manskap. För undvikande av anslagsöverskridanden torde det jämväl i fortsättningen bliva nödvändigt att vidtaga motsvarande ökningar av anslagen till Vadstena krigsmanshuskassa.

Under nu angiven förutsättning anser sig departementet kunna tillstyrka, att de i motionerna I:19, 20 och 48 samt II: 49, 50, 51, 95, 98, 101, 212 och 435 avsedda f. d. indelta, nämligen Kraft, Hertz, Bergman, Gran, Bång, Fridén, Gärd, Frid, A. G. Lans, Selin och Nystedt tillerkännas underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa. Underhållet torde, därest sådant beviljas, i samtliga fall böra utgå från och med den 1 juli 1935.

Såsom ovan framhållits kan det icke anses ådagalagt, att i motionerna II: 55 och II: 216 angivna f. d. soldaterna Bergin och Ryttare befinna sig i behövande omständigheter. Av denna anledning anser sig departementet icke kunna tillstyrka dessa motioner, trots att en var av ifrågavarande f. d. soldater förutom rekryt- och underbefälsutbildning tjänstgjort i över 400 dagar.

Beträffande slutligen de i motionerna I: 49, 91 och 93 samt II: 23, 47, 54, 94 och 100 avsedda f. d. indelta, nämligen Ödén, Segerman, Ask, J. A. Lans, Kämpe, Sträng, Ryd och Grönkvist, har ingen av dessa utöver rekryt- och underbefälsutbildning tjänstgjort i minst 400 dagar. Departementet hemställer, att dessa motioner icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Vidkommande manskap med en tjänstetid överstigande 18 år har civila departementet ytttrat:

Ingen av de i motionerna I: 90 samt II: 56, 96, 119, 328, 430 och 432 angivna soldaterna uppfyller med avseende å antalet fullgjorda tjänstgöringsdagar stadgade villkor för erhållande av underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa.

Emellertid vill departementet erinra därom, att riksdagen vid flera tillfällen, då fråga varit om underhåll åt f. d. soldater, som tjänat i minst 18 men under 20 år, medgivit, att underhåll ur kassan finge vederbörande tillkomma, oberoende av om han fullgjort för underhålls erhållande föreskrivet antal tjänstgöringsdagar. Enda villkoret för pensions tillerkännande i sådana fall synes hava varit att för vederbörande förelegat ömmande omständigheter. Sålunda har 1934 års riksdag jämlikt dess skrivelse nr 277 beviljat pension ur Vadstena krigsmanshuskassa åt 6 stycken f. d. indelta soldater, vilka tjänat i över 18 men under 20 år och icke utöver rekryt- och underbefälsutbildning tjänstgjort i minst 600 dagar. För samtliga dessa förelågo ömmande omständigheter. Härav vill det synas som borde jämväl de i oförmälda motioner angivna f. d. indelta, i den mån ömmande omständigheter föreligga, komma i åtnjutande av underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa. Visserligen har departementet tidigare i liknande fall med hänsyn till befarade ekonomiska konsekvenser uttalat, att betänkligheter finge anses föreligga för tilldelning av underhåll åt f. d. indelta med 18—20 års anställningstid och mindre än 600 tjänstgöringsdagar, men då det senare

visat sig, att sådan tilldelning kommit att ske i mycket liten omfattning, saknar departementet anledning att vidhålla denna uppfattning.

Enligt vad som framgår av hithörande motioner åtföljande handlingar samt särskilda genom departementets försorg verkställda utredningar rörande i nämnda motioner angivna soldaters ekonomiska förhållanden föreligga, enligt departementets åsikt, ömmande omständigheter för i motionerna II: 56, 119, 430 och 432 avsedda f. d. soldaten Falk, f. d. dragonen Hellberg samt f. d. soldaterna Dunder och Sahlstrand. I anledning härav och i anslutning till vad ovan anförts får departementet tillstyrka, att nämnda personer må från och med den 1 juli 1935 tilldelas underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa, oaktat de icke fullgjort för underhålls erhållande föreskrivet antal tjänstgöringsdagar.

Vad åter angår de i motionerna I: 90 samt II: 96 och 328 avsedda f. d. indelta, nämligen förre soldaten Tingvall, förre grenadjären Spets och förre soldaten Käll läser det icke kunna anses ådagalagt, att för dessa personer ömmande omständigheter äro för handen. Genom departementets försorg verkställda utredningar rörande deras ekonomiska förhållanden utvisa nämligen bland annat: att Tingvall äger skuldfritt lägenheten Haga under Bogård i Hults socken, vilken lägenhet taxeringsvärderats till 2 000 kronor, samt att han har ett sparkapital på cirka 4 000 kronor, att Spets är ägare till lägenheten Petershof i Forserums municipalsamhälle, vilken lägenhet lämnar nöjaktig bostad åt familjen, samt att fastigheten ifråga är taxeringsvärderad till 5 300 kronor och ointecknad samt att Käll är ägare till hälften av lägenheten Brunebo, taxeringsvärderad till 1 800 kronor, samt att han har inestående på sparbanksbok omkring 4 000 kronor, varav dock hälften skulle tillhöra barnen, alldenstund arvskitte efter modern icke vore gjort. På grund härav anser sig departementet icke kunna tillstyrka motionerna I: 90 samt II: 96 och 328.

Utskottet.

Vad först angår motionerna I: 92 samt II: 97 och 99 innefatta dessa förslag om beredande av underhåll åt f. d. indelt manskap med en tjänstetid, understigande 15 år, nämligen åt f. d. soldaterna Sander och Ström samt vice korpralen Westling. Utskottet vill erinra, att underhåll hittills icke medgivits vid en anställningstid av under 15 år. Vid sådant förhållande avstyrker utskottet bifall till ifrågavarande motioner. I motionerna har gjorts gällande, att nämnda indelta ådragit sig sjukdom i tjänsten. Det torde ankomma på arméförvaltningens civila departement att efter vederbörlig ansökning pröva, huruvida sådana omständigheter föreligga, att pension av berörda anledning kan tillerkännas vederbörande.

Vidkommande härefter gruppen f. d. indelt manskap med en tjänstetid av över 15 men under 18 år får utskottet erinra, att för underhåll åt sådant manskap erfordras enligt 1931 års grunder, förutom att vederbörande befinner sig i behövande omständigheter, 600 tjänstgöringsdagar, oberäknat tid för rekryt- och underbefälsutbildning.

Såsom arméförvaltningens civila departement i sitt här ovan intagna ytt-
rande framhållit, väcktes vid 1934 års riksdag motioner om understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa åt tre f. d. indelta, vilka innehade en anställnings-

tid av mellan 15 och 18 år samt tjänstgjort i över 400 men ej 600 dagar utöver tid för rekryt- och underbefälsutbildning. Då anställningstiden understeg 18 år och antalet tjänstgöringsdagar 600, fann sig bankoutskottet (utlåtande nr 37), med hänsyn till tidigare tillämpad praxis, icke kunna tillstyrka, att underhållsrätt skulle medgivas ifrågavarande f. d. indelta. Tre reservanter inom utskottet uttalade emellertid, att, därest rekryt- och underbefälsutbildningstiden skulle frånräknas vederbörande, syntes kravet på 600 dagar, utöver nämnda utbildningstid, icke rimligen böra upprätthållas, utan borde underhåll medgivas vederbörande om antalet tjänstgöringsdagar uppginge till minst 400. I anslutning härtill yrkade reservanterna, att de i förenämnda motioner angivna soldaterna måtte komma i åtnjutande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder, som om de tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid.

Första kammaren biföll utskottets hemställan, varemot andra kammaren biföll reservanternas yrkande. Vid företagen gemensam omröstning segrade andra kammarens mening med 208 röster mot 116.

Den utgång, nämnda fråga sålunda erhöll vid nästlidet års riksdag, har förefallit utskottet tala för ett frånträdande av den ståndpunkt, utskottet tidigare intagit vid behandlingen av ärenden rörande understöd åt f. d. indelta med en anställningstid mellan 15 och 18 år. Utskottet anser sig därför böra, i överensstämmelse med 1934 års riksdags beslut, tillstyrka, att de i följande elva, nu väckta motioner, nämligen i motionerna I: 19, 20 och 48 samt II: 49, 50, 51, 95, 98, 101, 212 och 435 angivna f. d. indelta, vilka samtliga befinna sig i behövande omständigheter och hava en tjänstetid av mellan 15 och 18 år samt fullgjort över 400 tjänstgöringsdagar, oavsett rekryt- och underbefälsutbildningstiden, må tilldelas underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, oaktat de icke tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid. Underhållet torde i samtliga fall böra utgå från och med den 1 juli 1935.

Arméförvaltningens civila departement har vid ett bifall till ifrågavarande motioner beräknat de därav föranledda kostnaderna under de närmaste budgetåren till 4 500 kronor för år samt ifrågasatt, att det under elfte huvudtiteln uppförda anslaget till Vadstena krigsmanshuskassa skulle för budgetåret 1935/1936 förhöjas med nämnda belopp. Till denna fråga återkommer utskottet i sitt utlåtande över elfte huvudtiteln.

Vidkommande de kostnader, som framdeles kunna uppkomma såsom en konsekvens av ett bifall till utskottets förslag om underhåll till de i förenämnda elva motioner angivna f. d. indelta, har utskottet funnit den av civila departementet verkställda utredningen på denna punkt giva vid handen, att dessa kostnader hava en tämligen begränsad räckvidd. Det torde i detta sammanhang icke böra förbises, att det här är fråga om en personalkategori, som är ställd på avskrivning sedan årtal tillbaka, varför en

successiv nedgång i underhållskostnaderna inom de närmaste åren måste vara att påräkna.

Vad angår de i motionerna II: 55 och II: 216 angivna f. d. soldaterna Bergin och Ryttare, hava dessa en anställningstid av 17 år 7 månader, respektive 16 år 9 månader samt 434, respektive 483 tjänstgöringsdagar, utöver tid för rekryt- och underbefälsutbildning. Arméförvaltningens civila departement har emellertid funnit verkställd utredning rörande deras ekonomiska förhållanden utvisa, att de icke befinna sig i behövande omständigheter. Vid sådant förhållande har utskottet ansett sig icke för närvarande kunna tillstyrka, att underhållsrätt medgives dem. Utskottet får alltså avstyrka bifall till berörda två motioner.

De i motionerna I: 49, 91 och 93 samt II: 23, 47, 54, 94 och 100 avsedda f. d. indelta, nämligen Ödén, Segerman, Ask, J. A. Lans, Kämpe, Sträng, Ryd och Grönkvist hava en anställningstid av mellan 15 och 18 år, men komma icke upp till 400 tjänstgöringsdagar utöver rekryt- och underbefälsutbildningstiden. Utskottet anser sig därför icke kunna tillstyrka att underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa skulle medgivas i förevarande fall, utan finner sig förty böra avstyrka bifall jämväl till nyss uppräknade motioner.

I ovannämnda motion II: 100 om understöd åt förre soldaten Grönkvist har, bland annat, framhållits, att Grönkvist på grund av invaliditet, som gjorde honom oduglig till krigstjänst, måste sluta sin anställning, varför billighetsskäl talade för att underhåll finge utgå i förevarande fall. Av i ärendet tillgängliga handlingar framgår, att arméförvaltningens civila departement tidigare prövat ifrågavarande ärende och funnit militärtjänsten icke hava förorsakat Grönkvists invaliditet (avskuret höger långfinger samt styvhet i fjärde och femte fingret), varför departementet genom beslut den 8 mars 1932 lämnat en av Grönkvist gjord ansöknings om underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa utan bifall. Då, såsom den i ärendet verkställda utredningen utvisar, Grönkvist ådragit sig skadan *utom* tjänsten, finner utskottet icke skäl föreligga att på grund av den Grönkvist övergångna skadan tillstyrka beviljande av understöd åt honom.

Vad slutligen angår de i motionerna I: 90 samt II: 56, 96, 119, 328, 430 och 432 avsedda f. d. indelta, nämligen Tingvall, Falk, Spets, Hellberg, Käll. Dunder och Sahlstrand, tillhöra dessa gruppen f. d. i n d e l t m a n s k a p med en tjänstetid av över 18 år. Utskottet vill erinra, att riksdagen tidigare i åtskilliga fall medgivit underhåll åt indelta med nämnda tjänstetid, därest behövande omständigheter befunnits vara för handen (se bankoutskottets utlåtanden nr 34 år 1932, nr 37 år 1933 och nr 37 år 1934). I enlighet härmed får utskottet tillstyrka, att Falk, Hellberg, Dunder och Sahlstrand, vilka samtliga befinna sig i behövande omständigheter, tillerkännas underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, ehuru de icke tjänat för underhålls åtnjutande föreskriven tid. Underhållet torde böra utgå från och med den 1 juli 1935.

Beträffande förre grenadjären Spets (motion II: 96) har arméförvaltningens civila departement framhållit, att då han vore ägare till en ointecknad, till 5 300 kronor taxeringsvärderad fastighet i Forserums municipalsamhälle, vilken lämnade nöjaktig bostad åt honom och hans familj, departementet icke ansåge ådagalagt, att i detta fall behövande omständigheter förelåge. Då, såvitt utredningen giver vid handen, Spets icke äger några andra tillgångar än ovannämnda bostadsfastighet, har utskottet för sin del funnit hans ekonomiska läge så pass svagt, att utskottet velat förorda, att underhåll må beviljas honom att utgå från och med den 1 juli 1935. Utskottet får alltså tillstyrka bifall till förevarande motion II: 96.

Underhåll åt de i motionerna I: 90 och II: 328 angivna f. d. soldaterna Tingvall och Käll har avstyrkts av civila departementet, när dessa soldater enligt departementets uppfattning icke befinna sig i behövande omständigheter. Även utskottet har funnit Tingvalls och Källs ekonomiska ställning för närvarande vara sådan, att något understöd icke synes böra tillerkännas dem. Utskottet får alltså avstyrka bifall till motionerna I: 90 och II: 328.

På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

1) att riksdagen, i anledning av motionen I: 19, må medgiva, att förre grenadjären vid förutvarande Första livgrenadjärregementet Carl Johan Kraft må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

2) att riksdagen, i anledning av motionen I: 20, må medgiva, att förre grenadjären vid förutvarande Första livgrenadjärregementet Frans Oskar Hertz må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

3) att riksdagen, i anledning av motionen I: 48, må medgiva, att förre soldaten vid förutvarande Västmanlands regemente Johan Alfred Bergman må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

4) att motionen I: 49 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

5) att motionen I: 90 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

6) att motionen I: 91 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

7) att motionen I: 92 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

8) att motionen I: 93 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

9) att motionen II: 23 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

10) att motionen II: 47 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

11) att riksdagen, i anledning av motionen II: 49, må medgiva, att förre soldaten vid förutvarande Jönköpings regemente Johan Henrik Gran må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

12) att riksdagen, i anledning av motionen II: 50, må medgiva, att förre grenadjären vid förutvarande Smålands grenadjärkår Johannes Gustaf Severin Bång må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

13) att riksdagen, i anledning av motionen II: 51, må medgiva, att förre soldaten vid förutvarande Jönköpings regemente Johan Emil Fridén må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

14) att motionen II: 54 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

15) att motionen II: 55 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

16) att riksdagen, i anledning av motionen II: 56, må medgiva, att förre soldaten vid förutvarande Jönköpings regemente Karl Alfred Falk må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

17) att motionen II: 94 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

18) att riksdagen, i anledning av motionen II: 95, må medgiva, att förre soldaten vid förutvarande Jönköpings regemente Johan Gottfrid Gärd må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll

enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

19) att riksdagen, i anledning av motionen II: 96, må medgiva, att förre grenadjären vid förutvarande Karlskrona grenadjarregemente Frans Henning Johansson Spets må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

20) att motionen II: 97 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

21) att riksdagen, i anledning av motionen II: 98, må medgiva, att förre soldaten vid förutvarande Kalmar regemente Johan August Frid må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

22) att motionen II: 99 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

23) att motionen II: 100 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

24) att riksdagen, i anledning av motionen II: 101, må medgiva, att förre soldaten vid Hallands regemente Anders Gustaf Lans må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

25) att riksdagen, i anledning av motionen II: 119, må medgiva, att förre dragonen vid förutvarande Skånska dragonregementet Henrik Hellberg må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

26) att riksdagen, i anledning av motionen II: 212, må medgiva, att förre soldaten vid Norra skånska infanteriregementet August Selin må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

27) att motionen II: 216 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

28) att motionen II: 328 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

29) att riksdagen, i anledning av motionen II: 430, må medgiva, att förre soldaten vid Dalregementet Erik Ersson

Dunder må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

30) att riksdagen, i anledning av motionen II:432, må medgiva, att förre soldaten vid förutvarande Västgöta regemente Karl Fredrik Sahlstrand må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid; samt

31) att riksdagen, i anledning av motionen II:435, må medgiva, att förre grenadjären vid förutvarande Smålands grenadjärkår Johan August Nystedt må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid.

Stockholm den 2 april 1935.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Lindgren**, *Lindley**, *Ernfors*, *Ström* i Lidköping, *Ehrnberg**, *Nilsson* i Mölndal och *Bodin*;

från andra kammaren: herrar *Leffler*, *Bäcklund**, *Laurén**, *K. A. Westman*, *Paulsen*, *Andersson* i Falkenberg, *Hilding* och *Elmroth*; dock att herr *Hilding* icke deltagit i behandlingen av punkten 19).

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

A) Vid punkterna 1), 2), 3), 11), 12), 13), 18), 21), 24), 26) och 31):
av herrar *Lindgren, Lindley, Ernfors, Ehrnberg* och *Leffler*, vilka anförde följande:

»Före den 1 juli 1931 gällde för erhållande av rätt till underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, att vederbörande skulle kunna räkna en anställningstid av minst 20 år. Tidigare hade krävts 25 tjänstår. I enlighet med ett i proposition nr 13 till 1931 års riksdag framlagt förslag beslöt emellertid riksdagen, bland annat, vidtagna den ändring i fråga om villkoren för underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, att avskedat indelt manskap från armén med minst 15 men under 20 tjänstår, som styrkte sig hava tjänstgjort i sammanlagt minst 600 dagar, skulle från och med den 1 juli 1931 komma i åtnjutande av underhåll ur krigsmanshuskassan enligt samma grunder, vilka gällde beträffande manskap, som tjänat i minst 20 men ej 25 år.

I överensstämmelse med riksdagens beslut utfärdade Kungl. Maj:t den 13 mars 1931 kungörelse (nr 43) i ämnet. Genom brev den 19 juni 1931 (S. F. S. nr 251) förklarade Kungl. Maj:t vidare, att såsom tjänstgöringstid för erhållande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa icke finge beräknas tid, varunder indelt soldat undergått rekryt- och underbefälsutbildning.

Före år 1931 hade riksdagen plägat i varje särskilt fall vid anställningstid av över 18 år medgiva underhåll under förutsättning att ömmande omständigheter befunnits vara för handen. Vid såväl 1932 som 1933 års riksdagar förelågo till riksdagens behandling ett flertal motioner, vari yrkades, att underhåll måtte tilldelas vissa f. d. indelta med en tjänstetid av 18 år och däröver, ehuru dessa personer icke uppfyllde det år 1931 bestämda villkoret med avseende å tjänstgöringsdagarnas antal. 1932 års riksdags bankoutskott framhöll i sitt utlåtande i ärendet (nr 34), att enligt utskottets mening 1931 års riksdags ståndpunktstagande i fråga om de generella villkoren för underhållsrätt icke syntes böra utesluta möjligheten av att i fall, där förhållandena kunde anses behjärtansvärda, underhåll fortfarande medgäves vid en anställningstid av minst 18 år utan hänsyn till längden av den verkliga tjänstgöringstiden. Då ömmande omständigheter i de i motionerna avsedda fallen syntes föreligga, tillstyrkte utskottet, att de i sagda motioner angivna f. d. indelta måtte tillerkännas underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa utan hinder av att de icke tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid. Riksdagen biföll vad utskottet sålunda hemställde. 1933 års bankoutskott intog i sitt utlåtande nr 37 samma ståndpunkt som kommit till uttryck i det år 1932 avgivna utlåtandet nr 34, och riksdagen biföll utskottets förslag.

Vid nyssnämnda två riksdagar hade utskottet vidare avstyrkt bifall till

samtliga de motioner, som avsågo medgivande av underhåll åt soldater med kortare anställningstid än 18 år, och riksdagen hade i enlighet med utskottets hemställan avslagit ifrågavarande motioner.

Jämväl vid 1934 års riksdag väcktes åtskilliga motioner om understöd åt f. d. indelt manskap, som icke uppfyllde gällande villkor för erhållande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa. Bankoutskottet hemställde — i överensstämmelse med den mening, varåt utskottet vid tidigare riksdagar givit uttryck — i sitt i ämnet avgivna utlåtande, nr 37, att underhåll måtte beviljas vissa f. d. indelta med en anställningstid av *18 år och däröver*, men att däremot underhåll icke skulle beredas indelta med en tjänstetid av *under 18 år*. Vid utskottets utlåtande var fogad en reservation, vari yrkades, att tre f. d. indelta, vilka kunde räkna en anställningstid av över 15 år och där- under tjänstgjort i över 400 men ej 600 dagar, förutom tid för rekryt- och underbefälsutbildning, skulle beviljas underhåll.

Första kammaren biföll utskottets hemställan, varemot andra kammaren biföll reservationen. Vid företagen gemensam omröstning segrade andra kammarens mening, och ifrågavarande tre soldater tillerkändes alltså underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa.

Utskottsmajoriteten har nu med anledning av den utgång, nämnda fråga erhöll vid nästlidet års riksdag, ansett sig böra tillstyrka, att de indelta, som vid en tjänstetid av 15—18 år kunna räkna minst 400 tjänstgöringsdagar och befinna sig i behövande omständigheter, måtte erhålla understöd från krigsmanshuskassan.

Vi hava icke ansett oss kunna biträda den ståndpunkt, utskottsmajoriteten i denna fråga sålunda intagit. Villkoren för erhållande av pension från Vadstena krigsmanshuskassa hava undan för undan uppmjukats. Alltsedan riksdagen år 1931 infört ändrade grunder för underhålls åtnjutande, har bankoutskottet utgått ifrån, att dispens från dessa regler endast i undantagsfall och då särskilda förhållanden sådant påkallade skulle medgivas; i varje fall har städse minst 18 års anställningstid krävts. Det ovan angivna beslutet av 1934 års riksdag, varigenom i tre särskilda fall understöd tillerkänts vid en anställningstid av mellan 15 och 18 år och en tjänstgöringstid av över 400 men ej 600 dagar, utöver rekryt- och underbefälsutbildningstid, innebar visserligen för dessa tre fall ett undantag från tidigare tillämpad praxis. Vi kunna emellertid icke tillmäta fjolårets beslut den prejudicerande betydelse som majoriteten synes göra. I anslutning härtill anse vi icke detta beslut böra läggas till grund för införande av nya dispensmöjligheter av omfattande räckvidd. Beaktas bör, att redan 1931 års grunder äro synnerligen liberala i fråga om kravet på effektiv tjänstgöringstid, i det att endast 600 tjänstgöringsdagar, oavsett tid för egen utbildning, erfordras för erhållande av pension. Att medgiva understöd vid en så pass kort effektiv tjänstgöringstid som 400 dagar eller allenast något mer än ett år synes oss knappast rimligt. Redan med nu gällande grunder för understöd

från Vadstena krigsmanshuskassa är det f. d. indelta manskapet i pensionsavseende bättre tillgodosett än någon annan personalkategori av f. d. anställningshavare i statens tjänst.

Arméförvaltningens civila departement har i ärendet upplyst, att departementet hittills avslagit icke mindre än omkring 300 ansökningar om pension från f. d. indelta soldater med 15—18 års anställningstid, vilka förutom rekryt- och underbefälsutbildning tjänstgjort i minst 400 men ej 600 dagar. Skulle riksdagen nu bifalla de förevarande motioner, som avse indelta med nyssnämnda anställnings- och tjänstgöringsförhållanden, är det att förutse, att vid kommande riksdagar motionsvis komma att väckas förslag om underhåll jämväl åt övriga soldater, som kunna åberopa samma grunder för understöds erhållande. Civila departementets kostnadsberäkningar, vilka måste betraktas som tämligen approximativa, utvisa, att man framdeles har att räkna med en kostnadsökning för denna understödsverksamhet av omkring 90 000 kronor för år. Denna utgiftsökning bör icke bagatelliseras. Erinras må i detta sammanhang, att för nästkommande budgetår på riksstaten äskats anslag för underhåll åt det indelta manskapet vid armén å ej mindre än 2 080 000 kronor, vartill komma för ändamålet i anspråk tagna ränte- och fondmedel å tillhoppa 365 000 kronor, eller således sammanlagt inemot 2 $\frac{1}{2}$ miljon kronor.

Vi hava alltså ansett, att utskottet bort vidhålla sin, i överensstämmelse med tidigare praxis, intagna ståndpunkt till ifrågavarande förslag om understöd från Vadstena krigsmanshuskassa och förty bort avstyrka bifall till motionerna I: 19, 20 och 48 samt II: 49, 50, 51, 95, 98, 101, 212 och 435.

Åberopande det anförda hemställa vi,

- 1) att motionen I: 19 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;
- 2) att motionen I: 20 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;
- 3) att motionen I: 48 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;
- 11) att motionen II: 49 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;
- 12) att motionen II: 50 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;
- 13) att motionen II: 51 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;
- 18) att motionen II: 95 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;
- 21) att motionen II: 98 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

24) att motionen II: 101 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

26) att motionen II: 212 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda, samt

31) att motionen II: 435 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;» samt

B) vid punkten 23):

av herrar *Bäcklund*, *Paulsen* och *Elmroth*, vilka anført och hemställt följande: »Enligt vår uppfattning bör förre soldaten Grönkvist, som har en anställningstid av 15 år 11 månader och kan räkna 353 tjänstgöringsdagar utöver tid för rekryt- och underbefälsutbildning, tillerkännas underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, enär han på grund av ådragen skada blivit invalid och av denna orsak måst sluta sin anställning som soldat.

Vi hemställa alltså,

att riksdagen, i anledning av motionen II: 100, må medgiva, att förre soldaten vid förutvarande Västgöta regemente Klas Leander Grönkvist må från och med den 1 juli 1935 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid.»